

De overlast van de Eikenprocessierups is nog niet voorbij. Integendeel, het aantal meldingen stijgt weer. Is het nodig om een effectieve natuurlijke vijand, zoals de Grote poppenrover, uit te zetten?

Veertien jaar Eikenprocessierups

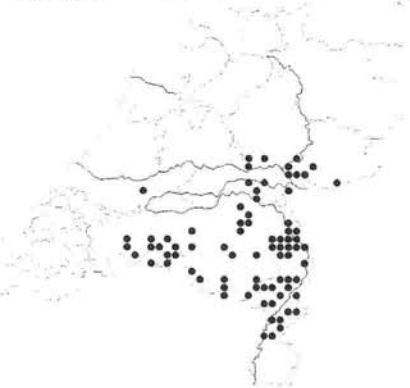
PLAAG

In 1996 hadden we te maken met een ware plaag die een enorme media-aandacht kreeg. Veel mensen kregen huiduitslag van de irriterende rupsenharen en daarom werden er grootschalige bestrijdingscampagnes opgezet. In 1997, het zevende jaar, stortte de plaag in. De oorzaken waren vermoedelijk voedselgebrek na kaalvraat, de hoge bestrijdingsintensiteit, opbouw van sluipwespen en sluipvliegen en ongunstige overwinteringsomstandigheden. Na de instorting werd verwacht dat de populaties verder zouden dalen en dat de soort wel weer uit Nederland zou verdwijnen. Maar dat is niet gebeurd. Integendeel, in de jaren daarna is het aantal meldingen weer sterk gestegen en is 2004 alweer het veertiende plaagjaar.

INGEBURGERD

De Eikenprocessierups hoort thuis in Zuid- en Centraal Europa waar de plagen gemiddeld twee tot vier jaar duren. De rupsen zijn duidelijk warmteminnend. Ze rusten aan de zuidkant van de stam en prefereren warme eikenlanen boven koele eikenbossen. Het feit dat de soort al zo lang in ons land aanwezig is, doet vermoeden dat deze hier inmiddels is ingeburgerd. Het warmteminnende karakter van de Eikenprocessierups doet vermoeden dat klimaatverandering een gunstige invloed op de ontwikkeling in Nederland zal hebben. Inmiddels is de plaag geen puur Brabantse of Limburgse aangelegenheid meer, want de Eikenprocessierups heeft zich al boven de grote rivieren verspreid. Zo zijn er nesten gevonden in Delft, Papendrecht, Driebergen, Wageningen, Wolfheze, Arnhem, Didam, Duiven, Zevenaar en Gendringen.

Het begon allemaal in 1991, met de eerste vondst van enkele rupsennesten van de Eikenprocessierups (*Thaumetopoea processionea*) in een wegbeplanting tussen Reusel en Hilvarenbeek. In de jaren daarna verspreidde de soort zich snel over Noord-Brabant, Midden-Limburg, op enkele plaatsen in Zeeuws-Vlaanderen en het Rijk van Nijmegen.

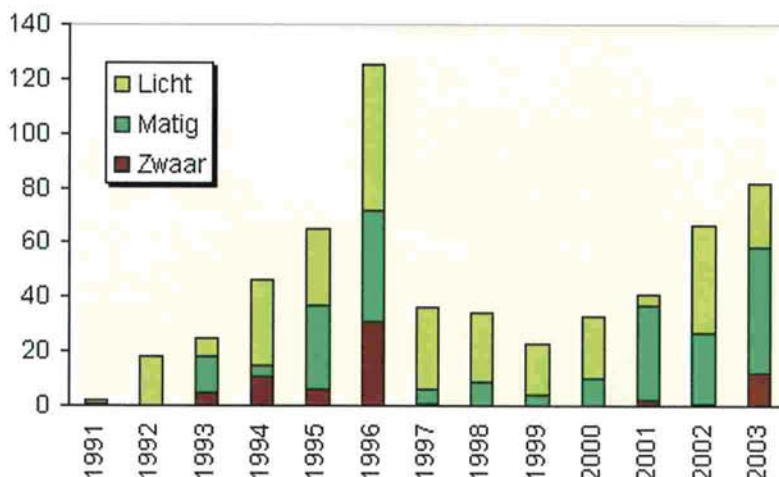

Figuur 1. De verspreiding van de Eikenprocessierups in 2003. BRON: ALTERRA

Foto links: een processie van Eikenprocessierupsen. FOTO: LEEN MORAAAL

Figuur 2. Na de instorting in 1997 klimt de populatie weer omhoog. BRON: ALTERRA

Meldingen Eikenprocessierups

POPPENROVER

Waarom is er geen effectieve natuurlijke regulatie? Er zijn wel enige sluipwespen en sluipvliegen actief, maar hun effectiviteit is erg laag. Mogelijk is het beheer en de inrichting van de eikenlanen niet optimaal voor het goed functioneren van de natuurlijke vijanden. Een uitermate effectieve natuurlijke vijand van de Eikenprocessierups, de Grote poppenrover, een loopkever, is sinds de vijftiger jaren in Nederland uitgestorven. Onderzoek zou inzicht kunnen geven of herintroductie mogelijk en zinvol is. Want voorlopig is het eind van de plaag nog lang niet in zicht.

Leen Moraal is bosentomoloog bij Alterra in Wageningen, tel. (0317) 47 78 81, e-mail: leen.moraal@wur.nl.